

Save Food. Waste less.
Τέρμα στη σπατάλη τροφίμων!

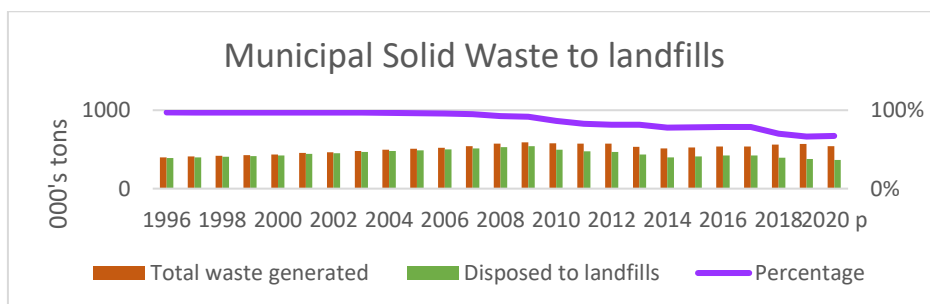
Σπατάλη Τροφίμων στην Κύπρο

Σπατάλη Τροφίμων στην Κύπρο

Η κατά κεφαλήν παραγωγή οικιακών απορριμμάτων στην Κύπρο είναι από τις υψηλότερες στην Ευρώπη. Σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία της Κυπριακή Δημοκρατίας¹ η κατά κεφαλή παραγωγή αστικών στερεών αποβλήτων (ΑΣΑ) το 2020 έφτασε τα 609 κιλά, που είναι ένα από τα υψηλότερα μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. Η Δανία έχει την υψηλότερη παραγωγή αστικών στερεών αποβλήτων ανά κάτοικο (845 κιλά), ακολουθούμενη από το Λουξεμβούργο (790 κιλά), τη Μάλτα (643 κιλά), τη Γερμανία (632 κιλά) και την Κύπρο (609 κιλά). Συνολικά η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει κατά μέσο όρο 505 κιλά ανά κάτοικο, εκ των οποίων τα 127 κιλά είναι σπατάλη τροφίμων.

Αστικά Στερεά Απόβλητα σε ΧΥΤΑ

Στην Κύπρο, η πρόκληση των Αστικών Στερεών Αποβλήτων σε επίπεδο παραγωγής είναι πάνω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Ωστόσο, η επεξεργασία των απορριμμάτων είναι επίσης μια πρόκληση, καθώς η χώρα εξακολουθεί να εξαρτάται σημαντικά από την υγειονομική ταφή των Αστικών Στερεών Αποβλήτων, όταν η Ε.Ε. στοχεύει στην ενδοχόμενη αφθονία των χωματερών. Σύμφωνα με την Κυπριακή Στατιστική Υπηρεσία², πάνω από το 78,8% των αστικών στερεών αποβλήτων εξακολουθούν να διατίθενται (τελευταία στοιχεία 2020) σε χώρους υγειονομική ταφής όπως φαίνεται στο Σχήμα 1.

Σχήμα 1: Αστικά Στερεά Απόβλητα σε ΧΥΤΑ (1996 – 2020 ρ)

Πηγή: Κυπριακή Στατιστική Υπηρεσία³

Ταυτόχρονα, το 23,4% των βιοαποδομήσιμων στερεών αποβλήτων διαλέγεται, όπως φαίνεται στο Σχήμα 2, παρουσιάζοντας κάποιες βελτιώσεις την τελευταία δεκαετία περίπου.

¹ Στατιστική Υπηρεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας <https://www.cystat.gov.cy/el/PressRelease?id=67511>

² Cyprus Statistical Service https://cystatdb.cystat.gov.cy/pxweb/en/8.CYSTAT-DB/8.CYSTAT-DB_Environment/1700010E.px/

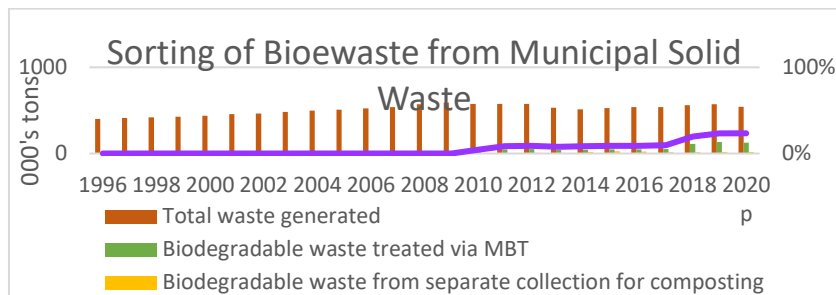
³ Στατιστική Υπηρεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας <https://www.cystat.gov.cy/el/KeyFiguresList?s=35>

FOODprint is co-funded by LIFE Programme of European Union

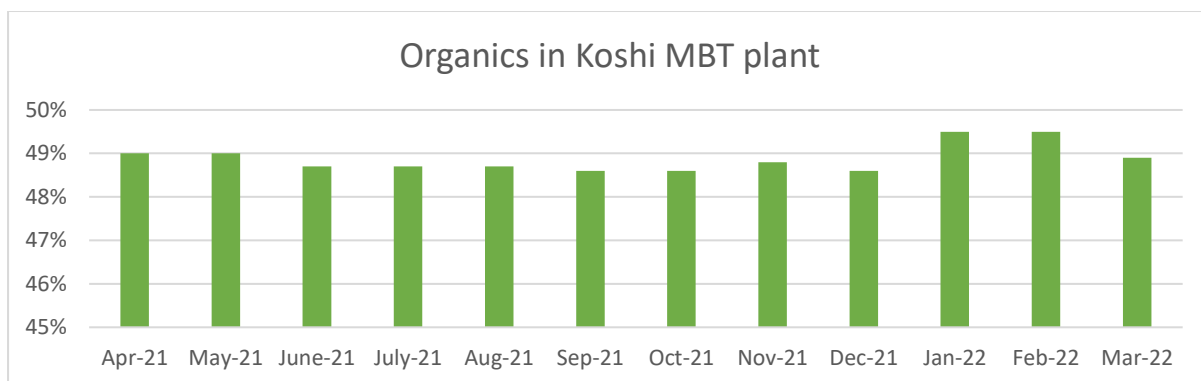
@foodprintcy

Σχήμα 2: Διαλογή βιολογικών αποβλήτων από αστικά στερεά απόβλητα Κύπρου (1996 – 2020 ρ)

Πηγή: Κυπριακή Στατιστική Υπηρεσία

Η διαθεσιμότητα τοπικών στατιστικών για τα βιοαποδομήσιμα απόβλητα γενικά, και ειδικότερα για τα απόβλητα τροφίμων στην Κύπρο, είναι πραγματικά χαμηλή. Σύμφωνα με το Υπουργείο Περιβάλλοντος της Κύπρου⁴, τα βιολογικά απόβλητα που κατέληξαν στη μονάδα ΟΕΔΑ (Ολοκληρωμένη Μονάδα Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων) Κόσιης μεταξύ Απριλίου 2021 και Μαρτίου 2022 έφτασαν κατά μέσο όρο σχεδόν το 48,9% των συνολικών αποβλήτων που μεταφέρθηκαν στη μονάδα (Σχήμα 3).

Σχήμα 3: Οργανικά στη μονάδα ΟΕΔΑ Κόσιης – Τμήμα Περιβάλλοντος Κύπρου

Πηγή: Τμήμα Περιβάλλοντος Κύπρου⁵

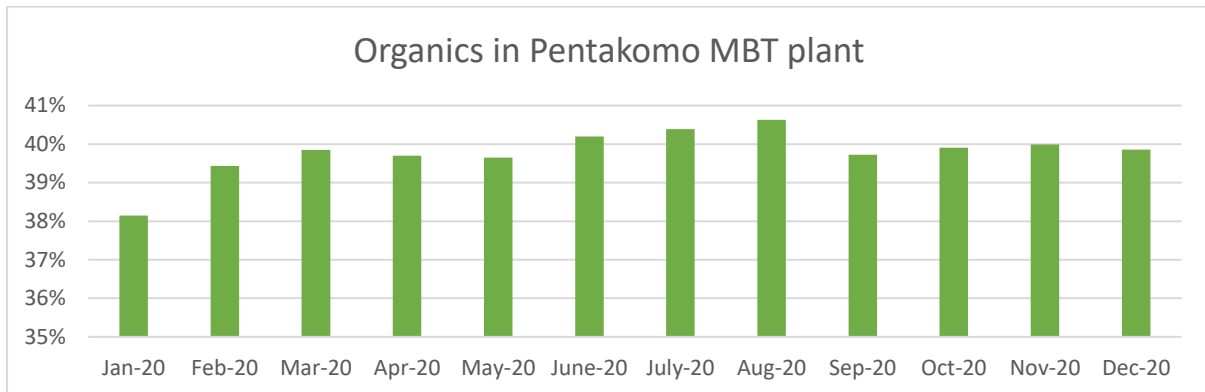
Τα αποτελέσματα από τη δεύτερη μονάδα διαχείρισης στερεών αποβλήτων του νησιού στο Πεντάκωμο (περιοχή Λεμεσού), δείχνουν ότι κατά το 2020 το μερίδιο των βιολογικών αποβλήτων των συνολικών απορριμμάτων που μεταφέρθηκαν στο εργοστάσιο ήταν σχεδόν 39,8% κατά μέσο όρο (Σχήμα 4).

⁴ Cyprus Environment Department http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environmentnew.nsf/index_en/index_en?OpenDocument

⁵ Τμήμα Περιβάλλοντος Κύπρου: στοιχεία από τις Ετήσιες Εκθέσεις Λειτουργίας των Ολοκληρωμένων Εγκαταστάσεων Διαχείρισης Απορριμμάτων (Ο.Ε.Δ.Α.) των Επαρχιών Λάρνακας Αμμοχώστου (Κόσιη)

FOODprint is co-funded by LIFE Programme of European Union

Σχήμα 4: Οργανικά στο εργοστάσιο Πεντάκωμο MBT – Τμήμα Περιβάλλοντος Κύπρου

Πηγή: Τμήμα Περιβάλλοντος Κύπρου⁶

Δεδομένα απορριμμάτων τροφίμων

Τα τελευταία επίσημα στοιχεία στην Κύπρο από το Τμήμα Περιβάλλοντος⁷ αναφέρονται στο 42% των βιολογικών αποβλήτων στα Αστικά Στερεά Απόβλητα (2016–2017). Μία τελευταία ανεπίσημη μέτρηση που έγινε από τον Δήμο Αγλαντζιάς (Μάιος 2019) διαπίστωσε υψηλότερη ποσότητα βιολογικών αποβλήτων, στο 50 - 52% των συνολικών Αστικών Στερεών Αποβλήτων που συλλέγονται στο Δήμο.

Μια άλλη μελέτη για την ποσοτική και ποιοτική ανάλυση των στερεών αστικών απορριμμάτων στις δύο μεγαλύτερες γεωγραφικές και πληθυσμιακές πόλεις του νησιού, τη Λευκωσία και τη Λεμεσό, έδειξε ότι τα απορρίμματα κουζίνας και εστιατορίων υπερβαίνουν το 50% της σύνθεσης των αστικών στερεών απορριμμάτων (IACO 2016).⁸

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα, η ομάδα του έργου θεωρεί ασφαλές να υποθέσει ότι τα βιολογικά απόβλητα θα πρέπει να αποτελούν περίπου το 47% των αστικών στερεών αποβλήτων που παράγονται στην Κύπρο. Το Σχήμα 5 παρουσιάζει αυτήν την εκτίμηση των βιοαποβλήτων με βάση την παραγωγή ΑΣΑ την περίοδο 1996 – 2020.⁹

⁶ Τμήμα Περιβάλλοντος Κύπρου: στοιχεία από τις Ετήσιες Εκθέσεις Λειτουργίας των Ολοκληρωμένων Εγκαταστάσεων Διαχείρισης Απορριμμάτων (Ο.Ε.Δ.Α.) της Επαρχίας Λεμεσού (Πεντάκωμο)

⁷ Cyprus Environment Department

[http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environmentnew.nsf/page20_gr/C2CAECE079E9931DC2257EF200356E7A/\\$file/%CE%A3%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%B3%CE%B9%CE%B1%20%CE%91%CF%80%CF%8C%CE%B2%CE%BB%CE%B7%CF%84%CE%B1%202015.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environmentnew.nsf/page20_gr/C2CAECE079E9931DC2257EF200356E7A/$file/%CE%A3%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%B3%CE%B9%CE%B1%20%CE%91%CF%80%CF%8C%CE%B2%CE%BB%CE%B7%CF%84%CE%B1%202015.pdf)

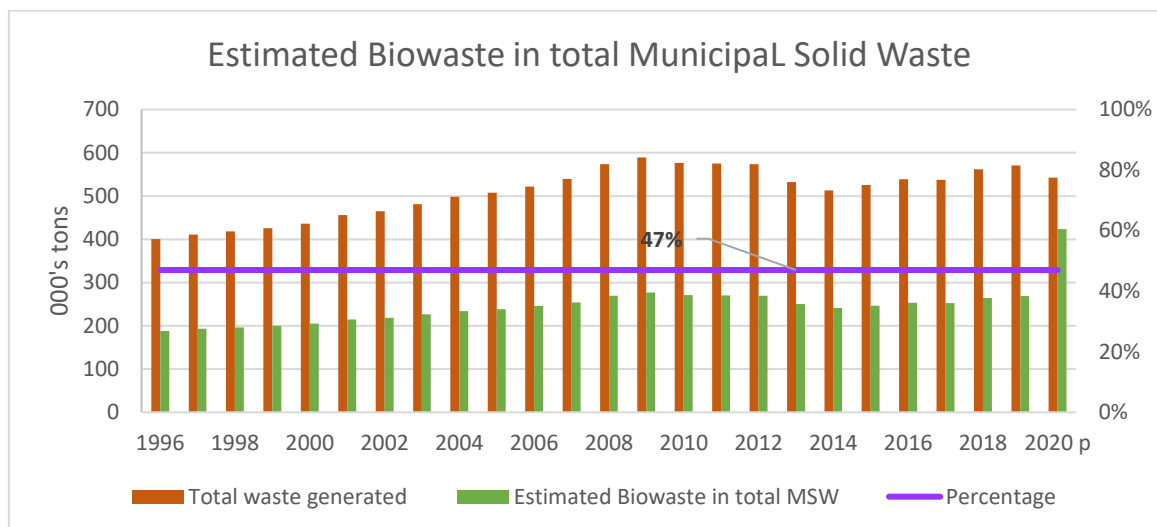
⁸ IACO 2016 <http://www.iaco.com.cy/home/case-studies/waste-pollution-management/>

⁹ Cyprus Environment Department http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environmentnew.nsf/index_en/index_en?OpenDocument

LIFE19 GIE/CY/001166

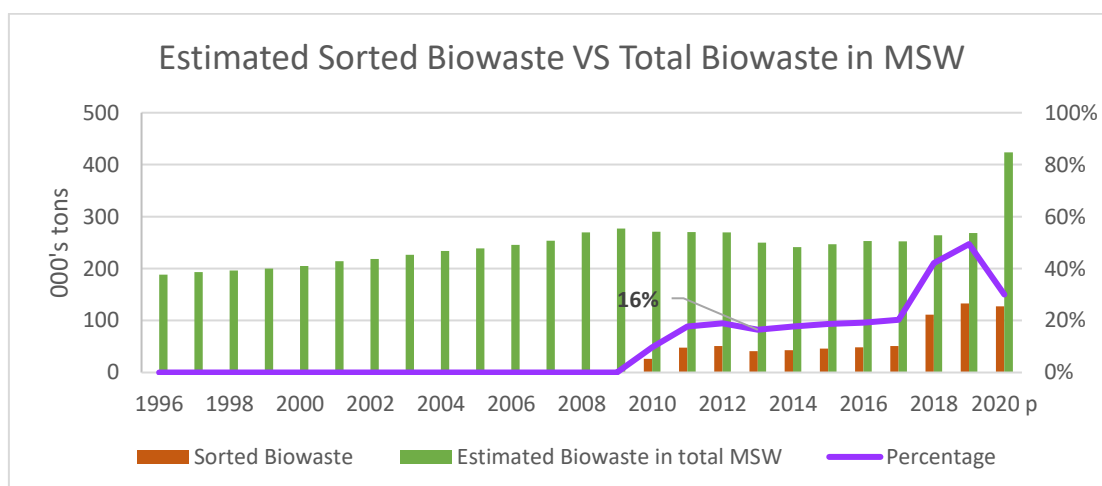
FOODprint is co-funded by LIFE Programme of European Union

Σχήμα 5: Υπολογισμός Βιο - Αποβλήτων σε Σύνολο ΑΣΑ

Πηγή: Επεξεργασία Τμήμα Περιβάλλοντος Κύπρου

Με βάση τα στοιχεία του 2020 για τα παραγόμενα αστικά στερεά απόβλητα, το ποσοστό 47% των βιολογικών αποβλήτων μεταφράζεται σε 423,410 τόνους οργανικών αποβλήτων. Ωστόσο, από τα βιολογικά απόβλητα που δημιουργήθηκαν, μόνο το 30% ή 127,120 τόνοι διαχωρίστηκαν και υποβλήθηκαν σε επεξεργασία (συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής που μοιάζει με κομπόστ από μονάδες ΟΕΔΑ). Το Σχήμα 2 παρουσιάζει αυτό το μερίδιο των διαλεγμένων βιολογικών αποβλήτων έναντι της συνολικής παραγωγής ΑΣΑ την περίοδο 1996 – 2020 ρ (Σχήμα 6).

Σχήμα 6: Υπολογισμός ταξινομημένα βιολογικά απόβλητα έναντι συνολικών βιολογικών αποβλήτων στα ΑΣΑ

Πηγή: Επεξεργασία Τμήμα Περιβάλλοντος Κύπρου

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα και λαμβάνοντας υπόψη ότι σύμφωνα με διάφορες μελέτες, περίπου το 60% των βιολογικών αποβλήτων εκτιμάται ότι είναι απόβλητα τροφίμων, μπορούμε να υπολογίσουμε ότι το 2020 δημιουργήθηκαν περίπου 254.000 τόνοι απορριμμάτων τροφίμων στην Κύπρο, που αντιπροσωπεύουν το 46,8% του το σύνολο των αστικών στερεών αποβλήτων που

FOODprint is co-funded by LIFE Programme of European Union

Save Food. Waste less.
Τέρμα στη σπατάλη τροφίμων!

παρήχθησαν για το ίδιο έτος. Κατά συνέπεια, σχεδόν το ένα τρίτο του κόστους υποδομής και λειτουργίας για τη διαχείριση απορριμμάτων στην Κύπρο, εξοδοποιείται για την αντιμετώπιση των απορριμμάτων τροφίμων.

Η σπατάλη τροφίμων δεν είναι μόνο οικονομικό και ηθικό πρόβλημα, αλλά και περιβαλλοντικό, ασκώντας αυξανόμενη πίεση στους φυσικούς πόρους της γης. Στην Κύπρο, εκτιμάται ότι τα στερεά απόβλητα συμβάλλουν περίπου στο 14% των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου (GHG) της Κύπρου (Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα 2021-2030).¹⁰ Τα απόβλητα τροφίμων είναι ο σημαντικότερος παράγοντας που συμβάλλει στις εκπομπές GHG που προέρχονται από αυτά τα απόβλητα. Ως εκ τούτου, η ελαχιστοποίηση της σπατάλης τροφίμων θα έχει σημαντικό θετικό αντίκτυπο στο ισοζύγιο των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου της χώρας.

Τα απόβλητα τροφίμων αντιπροσωπεύουν έναν από τους κύριους στόχους της Ε.Ε. για την περίοδο 2018–2030¹¹, με έμφαση στη χωριστή συλλογή και μείωση κατά 50%, έως το 2030. Διαφορετικά σχέδια απορριμμάτων, όπως το Κυπριακό σχέδιο πρόληψης αποβλήτων 2015-2021, περιλαμβάνουν μια ποικιλία μέτρων. Ωστόσο, με στόχο την αντιμετώπιση των βιολογικών αποβλήτων, η Κύπρος δεν διαθέτει συγκεκριμένη εθνική στρατηγική για τα απόβλητα τροφίμων. Από το 2020, η Στρατηγική και το Σχέδιο Πρόληψης για τη Διαχείριση Αστικών Αποβλήτων θα αναθεωρηθούν μέσω της τεχνικής βοήθειας της Ε.Ε. και αναμένεται να περιλαμβάνουν αναθεωρημένες δράσεις για τα απόβλητα τροφίμων. Ως εκ τούτου, το έργο Life Foodprint έχει τη δυνατότητα κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου να συμβάλει στην ανάπτυξη και εφαρμογή πολιτικών σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Το Τμήμα Περιβάλλοντος είναι εταίρος σε αυτό το έργο και μπορεί να χρησιμοποιήσει τα ευρήματα του έργου για να εμπλουτίσει το έργο που έχει γίνει για την αναθεώρηση της Στρατηγικής Διαχείρισης Αστικών Αποβλήτων και του Σχεδίου Πρόληψης Απορριμμάτων της χώρας σε σχέση με τις πολιτικές για τα βιολογικά απόβλητα για το μέλλον.

Όπως έχει αναλυθεί προηγουμένως, ολόκληρη η αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων συμβάλλει στην πρόκληση της σπατάλης τροφίμων, καθώς υπάρχουν απώλειες που σχετίζονται με κάθε κρίκο της αλυσίδας (παραγωγή, μεταποίηση, μεταφορά, λιανικό εμπόριο, τροφοδοσία, νοικοκυριά). Μάλιστα, σε μια χώρα με σημαντικό τουριστικό κλάδο όπως η Κύπρος, αναμένεται ότι ο κλάδος της εστίασης (ξενοδοχεία, εστιατόρια, αλυσίδες γρήγορου φαγητού) θα διαδραματίσει σημαντικότερο ρόλο στη σπατάλη τροφίμων σε σύγκριση με άλλες χώρες. Αυτός είναι ο λόγος που αυτό το έργο έχει επίσης σχεδιαστεί με ιδιαίτερη έμφαση στον κλάδο της εστίασης και στους επαγγελματίες της εστίασης.

Υπάρχουν περίπου 10,400 επιχειρήσεις που σχετίζονται με τα τρόφιμα στην Κύπρο που δραστηριοποιούνται στον πρωτογενή (9%), στον δευτερογενή (23%) και στον τριτογενή τομέα (63%).¹² Οι επιχειρήσεις στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα σχετίζονται με την απώλεια τροφίμων, ενώ οι επιχειρήσεις στον τριτογενή τομέα σχετίζονται κυρίως με τη σπατάλη τροφίμων. Αναμένεται ότι οι εταιρείες που εφαρμόζουν πρωτοβουλίες για τη μείωση των απορριμμάτων τροφίμων θα αποκομίσουν οικονομικά οφέλη. Ωστόσο, στην Κύπρο δεν υπάρχουν πολλές πρωτοβουλίες για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα απορρίμματα τροφίμων ή με τη μορφή της «βέλτιστης χρήσης πριν γίνουν απόβλητα» σε εθνικό επίπεδο, αλλά μόνο ορισμένες διάσπαρτες από τοπικές αρχές και ιδιωτικούς φορείς. Αυτό το έργο στοχεύει στη βελτίωση της ευαισθητοποίησης

¹⁰ Department of Environment <https://meci.gov.cy/assets/modules/wnp/articles/202101/103/docs/necpgr.pdf>

¹¹ Food safety (no date) European Commission. Available at: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/food-safety_en.

¹² Cyprus Employers and Industrialists Federation, <https://www.oeb.org.cy/en/>

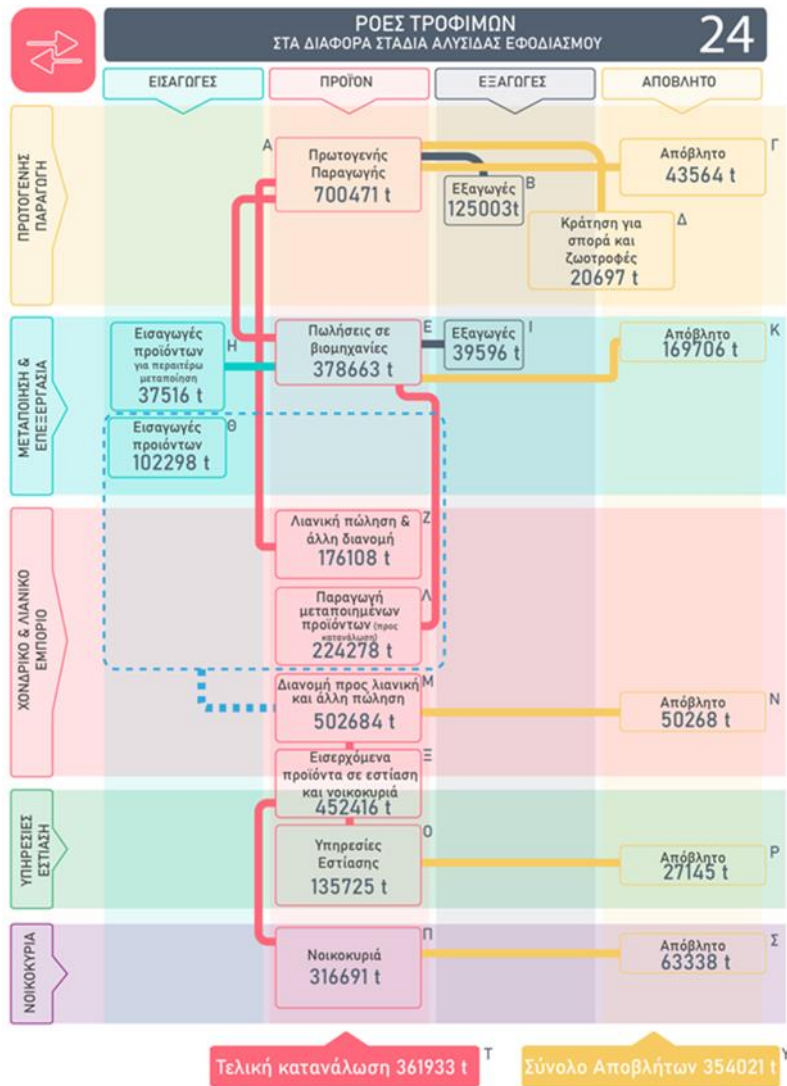
FOODprint is co-funded by LIFE Programme of European Union

@foodprintcy

σχετικά με τις παραμέτρους της σπατάλης τροφίμων, στην εκπαίδευση των επαγγελματιών του κλάδου και στη διευκόλυνση της ανταλλαγής εμπειριών και της διάδοσης καλών πρακτικών που συμβαίνουν σε τοπικό ή διεθνές επίπεδο.

Σύμφωνα με τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από την ερευνητική μελέτη που πραγματοποιήθηκε από το Πανεπιστήμιο του Frederick για λογαριασμό του Τμήματος Περιβάλλοντος, σχετικά με τις μετρήσεις των απορριμμάτων τροφίμων σε διάφορα στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων, ξεκινώντας από την πρωτογενή παραγωγή, τη μεταποίηση, το λιανικό εμπόριο, τα εστιατόρια και τέλος στα νοικοκυριά, σημειώνονται παρακάτω τα ακόλουθα αποτελέσματα.

Σχήμα 7: Ροές τροφίμων στα διάφορα στάδια αλυσίδας εφοδιασμού – Τμήμα Περιβάλλοντος Κύπρου

Πηγή: Τμήμα Περιβάλλοντος Κύπρου

FOODprint is co-funded by LIFE Programme of European Union

Save Food. Waste less.
Τέρμα στη σπατάλη τροφίμων!

Η μεγαλύτερη ποσότητα απορριμμάτων τροφίμων προέρχεται από τον μεταποιητικό τομέα και υπολογίζεται σε 194 κιλά ανά κάτοικο ετησίως, ενώ από τα νοικοκυριά υπολογίζεται σε 72 κιλά ανά κάτοικο ετησίως και η μικρότερη ποσότητα απορριμμάτων τροφίμων προέρχεται από τον τομέα της εστίασης και τροφοδοσίας τροφίμων και υπολογίζεται σε 31 Kg ανά κάτοικο ετησίως. Η μελέτη πραγματοποιήθηκε το 2020 με 2021. Γενικά, ήταν δύσκολη η συλλογή δεδομένων λόγω της πανδημίας Covid-19 και των διακοπόμενων μέτρων της. Επίσης, σε πολλές περιπτώσεις οι επικεφαλής των επιχειρήσεων δεν ήταν σε θέση να παράσχουν πληροφορίες λόγω των πολιτικών των εταιρειών. Χρησιμοποιήθηκαν στατιστικά στοιχεία του 2018 (Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου, FAOSTAT, PRODCOM κ.λπ.), ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις, ημερολόγια και μέθοδος ισοζυγίου μάζας. Τα αποτελέσματα σε επίπεδο μονάδας χρησιμοποιήθηκαν και μειώθηκαν σε επίπεδο χώρας, με βάση τα στατιστικά στοιχεία του κράτους.

Περιβαλλοντική Πολιτική

Το 2015, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε το σχέδιο «κλείνοντας τον κύκλο – Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία». Οι τομείς προτεραιότητας ορίζονται στο σχέδιο:

- α. πλαστικά
- β. σπατάλη τροφίμων
- γ. κρίσιμες πρώτες ύλες
- δ. κατασκευές και κατεδαφίσεις
- ε. βιομάζα και προϊόντα βιολογικής προέλευσης

Στο ίδιο πλαίσιο, το 2020, η Ε.Ε. ανακοίνωσε το «Νέο Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία» με κύριο στόχο την επιτάχυνση του μετασχηματισμού που απαιτείται με βάση την Πράσινη Συμφωνία. Εδώ προτείνονται δράσεις για λιγότερα απόβλητα, ανάπτυξη βιώσιμων προϊόντων, κοινωνική οικονομία και κλιματική ουδετερότητα.

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κυκλική Οικονομία εκπονήθηκε από τα Υπουργεία Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και το Υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής.

Οι ακόλουθοι τομείς προτεραιότητας έχουν προσδιοριστεί:

- Ο πρωτογενής τομέας.
- Ο κλάδος Τροφίμων και Ποτών, που αφορούν τον βιολογικό κύκλο παραγωγής προϊόντων που αντιμετωπίζει η κυκλική οικονομία.
- Ο κατασκευαστικός κλάδος, που αφορά τον τεχνικό κύκλο παραγωγής.
- Ο ξενοδοχειακός κλάδος αποτελεί σημαντικό παράγοντα για το κλείσιμο του κύκλου των υπολοίπων κλάδων, λόγω των υψηλών ροών προϊόντων που εισέρχονται και εξέρχονται κάθε χρόνο από τις δραστηριότητές του.
- Άλλες επιμέρους βιομηχανίες.

Το «Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Προώθηση της Κυκλικής Οικονομίας 2021-2027», το οποίο περιλαμβάνει μέτρα πολιτικής και συγκεκριμένες δράσεις για την ανάδειξη της προώθησης και ανάπτυξης της κυκλικής οικονομίας στην Κύπρο. Οι δράσεις αφορούν 4 πυλώνες:

- Η δημιουργία κυκλικού πολιτισμού,
- παροχή αποτελεσματικών κινήτρων στις επιχειρήσεις,

FOODprint is co-funded by LIFE Programme of European Union

@foodprintcy

Save Food. Waste less.
Τέρμα στη σπατάλη τροφίμων!

- Λήψη μέτρων για τη διευκόλυνση της διαδικασίας αποχαρακτηρισμού των απορριμμάτων, και δημιουργία των απαραίτητων υποδομών, και
- διαχείριση αστικών απορριμμάτων μέσω του προγράμματος χωριστής διαλογής και του συστήματος “Πληρώνω όσο Πετώ”.

Στο πλαίσιο της αναπτυξιακής στρατηγικής της Ε.Ε. - Πράσινη Συμφωνία - τίθεται ως προτεραιότητα η μετάβαση σε βιώσιμα συστήματα τροφίμων. Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε τη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιρούνι», που στοχεύει σε ένα δίκαιο, υγιές και φιλικό προς το περιβάλλον σύστημα παραγωγής, διανομής και κατανάλωσης τροφίμων.

Η αλυσίδα γεωργικών προϊόντων διατροφής της Ε.Ε. διασφαλίζει την επισιτιστική ασφάλεια τουλάχιστον 400 εκατομμυρίων πολιτών και αποτελεί σημαντικό οικονομικό τομέα της Ε.Ε.

Ο αγρο-διατροφικός τομέας έχει σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Περίπου το ένα τρίτο των παγκόσμιων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου προέρχεται από συστήματα τροφίμων.

Η Ε.Ε. επιδιώκει να αλλάξει τον τρόπο παραγωγής και κατανάλωσης των τροφίμων στην Ευρώπη, έτσι ώστε:

- Να μειωθεί το περιβαλλοντικό αποτύπωμα των συστημάτων τροφίμων
- Να ενισχύσει την ανθεκτικότητα στις κρίσεις
- Να συνεχίσει να διασφαλίζει υγιεινά και οικονομικά τρόφιμα για τις μελλοντικές γενιές.

Η επισιτιστική ασφάλεια και η ασφάλεια τροφίμων αποτελούν προτεραιότητα της στρατηγικής. Οι κύριοι στόχοι της Στρατηγικής είναι:

- εξασφάλιση επαρκών, ποσικών και θρεπτικών τροφίμων
- η μείωση κατά 50% της χρήσης φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων, καθώς και η πώληση αντιμικροβιακών ουσιών έως το 2030
- η αύξηση της διαθέσιμης γης για βιολογικής γεωργίας κατά 25% έως το 2030
- η προώθηση της πιο βιώσιμης κατανάλωσης τροφίμων και της υγιεινής διατροφής
- μείωση της απώλειας και της σπατάλης τροφίμων
- η καταπολέμηση της απάτης στην αλυσίδα εφοδιασμού τροφίμων
- η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των ζώων.

Μεταξύ άλλων, η Στρατηγική στοχεύει στη μείωση της κατά κεφαλήν σπατάλης τροφίμων κατά 50% έως το 2030, σύμφωνα με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου, τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για τη μείωση της παραγωγής απορριμμάτων τροφίμων σε μια σειρά τομέων και διεργασιών, όπως η πρωτογενής παραγωγή, η επεξεργασία και η μεταποίηση, το λιανικό εμπόριο και άλλες μορφές διανομής τροφίμων, τα εστιατόρια και οι υπηρεσίες εστίασης, καθώς και τα νοικοκυριά.

Η στρατηγική προβλέπει επίσης μια σειρά πρωτοβουλιών και νομοθετικών προτάσεων, σχετικά με:

- Βιολογικές καλλιέργειες
- Διατροφική σήμανση στο μπροστινό μέρος της συσκευασίας και σήμανση βιώσιμων τροφίμων

LIFE19 GIE/CY/001166

FOODprint is co-funded by LIFE Programme of European Union

@foodprintcy

Save Food. Waste less.
Τέρμα στη σπατάλη τροφίμων!

- Μείωση της σπατάλης τροφίμων.

Η μετάβαση σε ένα πιο φιλικό προς το περιβάλλον σύστημα τροφίμων θα δημιουργήσει νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες που θα έχουν θετικό αντίκτυπο στα έσοδα των αγρο - διατροφικών επιχειρήσεων. Ένα πιο βιώσιμο σύστημα τροφίμων θα συμβάλει επίσης στην προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας της Ευρώπης.

Ο εκσυγχρονισμός της γεωργίας με την ανάπτυξη πιο βιώσιμων γεωργικών πρακτικών, σε συνδυασμό με την προστασία της φύσης και την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, είναι μεταξύ των κύριων στόχων της μεταρρύθμισης της κοινής γεωργικής πολιτικής.

Μέσω του Σχεδίου Διαχείρισης Αστικών Απορριμμάτων 2022-2028¹³, προωθείται η χωριστή συλλογή και διαλογή στην πηγή μέσω του συστήματος Pay as You Throw στην Κύπρο. Σύμφωνα με νομοθεσία που ψηφίστηκε από την Κυπριακή Βουλή τον Ιούλιο του 2022 (ΚΔΠ 292/2022), έως το τέλος του 2023 οι τοπικές αρχές θα καταρτίσουν εξαιτές τοπικό σχέδιο για την πρόληψη της δημιουργίας και διαχείρισης αστικών απορριμμάτων στα διοικητικά τους όρια.

Πιλοτικά προγράμματα για την προώθηση της οικιακής κομποστοποίησης σε αγροτικές περιοχές προωθούνται μέσω της πρόληψης, της χωριστής συλλογής και ανάκτησης αστικών απορριμμάτων για ορεινές περιοχές που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Συνοχής και του προγράμματος εγκατάστασης κοινοτικών κομποστοποιητών σε απομακρυσμένες περιοχές.

Δημιουργία κατάλληλης υποδομής για την κομποστοποίηση οργανικών και πράσινων απορριμμάτων, για την παραγωγή κομπόστ υψηλής ποιότητας.

Η ορθολογική διαχείριση των οργανικών απορριμμάτων προωθείται στην Κύπρο μέσω του Σχεδίου Διαχείρισης Αστικών Απορριμμάτων 2022-2028.¹⁴ Σημαντική παράμετρος είναι η αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου για τις υποχρεώσεις των Τοπικών Αρχών, μέσω Κανονισμών που ψηφίστηκαν στις 22/7/2022, για τη διαχείριση των αστικών απορριμμάτων από τις Τοπικές Αρχές, Κ.Δ.Π. 292/2022, «Οι Απορρίμματα (Διαχείριση Δημοτικών Απορριμμάτων από τις Τοπικές Αρχές) Κανονισμοί του 2022».

Η δημιουργία συστήματος διαλογής στην πηγή και η χωριστή συλλογή των αστικών απορριμμάτων, συμπεριλαμβανομένων των οργανικών απορριμμάτων, και η εφαρμογή του συστήματος «Πληρώνω όσο Πετώ», είναι οι κύριες από αυτές τις υποχρεώσεις, οι οποίες αναμένεται να παρακινήσουν τους πολίτες να μειώσουν και να διαλογή των απορριμμάτων τους για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση.

¹³ Ανακοινώσεις (20 December 2022) ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ - Ανακοινώσεις. Available at: <http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environmentnew.nsf/All/D2997C3728D7FDDDC22588F0002F3C6F?OpenDocument> (Accessed: December 2022).

¹⁴ Ανακοινώσεις (no date) ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ - Ανακοινώσεις. Available at: <http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environmentnew.nsf/All/D2997C3728D7FDDDC22588F0002F3C6F?OpenDocument> (Accessed: December 2022).

FOODprint is co-funded by LIFE Programme of European Union

@foodprintcy

Save Food. Waste less.
Τέρμα στη σπατάλη τροφίμων!

Η χωριστή συλλογή οργανικών αποβλήτων θα βελτιώσει την ποιότητα του παραγόμενου κομπόστ, όπου θα υποστεί επεξεργασία μέσω κομποστοποίησης επιτρέποντας τη μετέπειτα χρήση του ως εδαφοβελτιωτικό.

Εθνικό Ρυθμιστικό Πλαίσιο

Η κυπριακή πολιτική για τη διαχείριση των αποβλήτων βασίζεται κυρίως στη γνωστή ιεράρχηση των αποβλήτων της Ε.Ε. (πρόληψη, επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση, ανάκτηση και διάθεση) και στον σωστό περιβαλλοντικό χειρισμό των αποβλήτων. Στόχος είναι η προστασία του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της μείωσης/εξάλειψης των αρνητικών επιπτώσεων της παραγωγής και διαχείρισης αποβλήτων, της προώθησης της επαναχρησιμοποίησης, της ανακύκλωσης και της ανάκτησης και γενικά της περιβαλλοντικά ορθής διαχείρισης προκειμένου να μειωθεί η διάθεση των απορριμμάτων στους χώρους υγειονομικής ταφής και να βελτιωθεί η χρήση των πόρων βελτίωση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας της χρήσης τους.

ΚΔΠ 202/2021

Σύμφωνα με τον ΚΔΠ 202/2021, που απορρέει από την Οδηγία 2018/850/ΕΚ του Συμβουλίου της 30^{ης} Μαΐου 2018 για την υγειονομική ταφή των απορριμμάτων, οι στόχοι είναι:

- Έως το 2035, η ποσότητα των αστικών απορριμμάτων που τίθενται σε υγειονομική ταφή μειώνεται στο 10 % ή λιγότερο της συνολικής ποσότητας αστικών απορριμμάτων που παράγονται (κατά βάρος).
- Ένα κράτος μέλος μπορεί να αναβάλει την προθεσμία για την επίτευξη του στόχου έως και πέντε έτη, υπό τον όρο ότι το εν λόγω κράτος μέλος:
υγειονομική ταφή πάνω από το 60 % των αστικών απορριμμάτων της που παρήχθησαν το 2013, όπως αναφέρεται στο κοινό ερωτηματολόγιο του OECD και της Eurostat.
- γ) Σε περίπτωση αναβολής της προθεσμίας σύμφωνα με την παράγραφο 6, το κράτος μέλος λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα για να μειώσει έως το 2035 την ποσότητα των αστικών αποβλήτων που απορρίπτονται στο 25 % ή λιγότερο της συνολικής ποσότητας αστικών αποβλήτων που παράγονται (κατά βάρος)

ΚΔΠ 292/2022

ΚΔΠ 292/2022, σύμφωνα με τα άρθρα 13(6), 15(5), 35(1Α), 36(1Α) και 54(2)(ζ) του Κυπριακού περί Αποβλήτων Νόμου Ν.185(Ι)/2011 (και τις τροπολογίες του), ορίζει την υποχρέωση των τοπικών αρχών να λαμβάνουν μέτρα για την πρόληψη της δημιουργίας και την ανάληψη της διαχείρισης αστικών απορριμμάτων. Έως το τέλος του 2023 οι τοπικές αρχές θα καταρτίσουν εξαιτές τοπικό σχέδιο για την πρόληψη της δημιουργίας και διαχείρισης αστικών απορριμμάτων εντός των διοικητικών τους ορίων.

Ειδικότερα οι τοπικές αρχές είναι αρμόδιες για:

- την κατάρτιση τοπικών σχεδίων δράσης για την πρόληψη δημιουργίας και διαχείρισης αστικών προγραμμάτων,
- τη δημιουργία συστήματος διαλογής αστικών απορριμμάτων στην πηγή και χωριστής συλλογής,
- την εφαρμογή του συστήματος "Πληρώνω όσο Πετώ".

LIFE19 GIE/CY/001166

FOODprint is co-funded by LIFE Programme of European Union

@foodprintcy

Save Food. Waste less.
Τέρμα στη σπατάλη τροφίμων!

Σχέδιο Διαχείρισης Αστικών Απορριμμάτων 2022-2028

Η διαχείριση των απορριμμάτων στην Κύπρο βασίζεται στον περί Απορριμμάτων Νόμο του 2011 (Ν.185(Ι)/2011 και τις τροποποιήσεις του), μια σειρά Κανονισμών βάσει του νόμου περί αποβλήτων και του Νόμου περί Απορριμμάτων Συσκευασίας και Συσκευασίας του 2002 (Ν.32(Ι))/2002 και οι τροποποιήσεις του). Η εθνική νομοθεσία προέρχεται από τις σχετικές οδηγίες της Ε.Ε.

Σύμφωνα με το άρθρο 28 της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ (που αντιστοιχεί στο άρθρο 35 του Κυπριακού Νόμου περί Αποβλήτων Ν.185(Ι)/2011 και τις τροποποιήσεις του), τα κράτη μέλη καταρτίζουν ένα ή περισσότερα σχέδια διαχείρισης αποβλήτων, τα οποία καθορίζουν το πλαίσιο, κατευθύνσεις, δραστηριότητες, διαδικασίες και μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας με την πρόληψη ή τη μείωση των δυσμενών επιπτώσεων της παραγωγής και διαχείρισης αποβλήτων, χρησιμοποιώντας την ιεραρχία των αποβλήτων της Ε.Ε.

Στο παραπάνω πλαίσιο, το Τμήμα Περιβάλλοντος ανέπτυξε το Σχέδιο Διαχείρισης Αστικών Απορριμμάτων, μετά από δημόσια διαβούλευση (2021) και δημοσιεύτηκε με τίτλο «Σχέδιο Διαχείρισης Αστικών Απορριμμάτων (ΣΔΑΑ) 2022-2028». Τα προηγούμενα σχέδια διαχείρισης απορριμμάτων δημοσιεύθηκαν το 2004 και το 2015. Το σχέδιο διαχείρισης για τα αστικά απόβλητα εκπονείται μετά από ευρεία διαβούλευση με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη καθώς και διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Το 2020-2021, η Κύπρος υπέβαλε προτάσεις (και εξασφάλισε χρηματοδότηση) για τη διαχείριση απορριμμάτων έργων μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF) και του χρηματοδοτικού προγράμματος LIFE. Αυτά όλα τα έργα περιλαμβάνουν:

- Το πρόγραμμα για την τεχνοοικονομική υποστήριξη των δήμων για τη δημιουργία συστήματος χωριστής συλλογής στερεών αστικών απορριμμάτων και την εφαρμογή του προγράμματος “Πληρώνω όσο Πετώ”.
- Το πρόγραμμα μείωσης αστικών στερεών απορριμμάτων παραλιών ξενοδοχείων και συναφών τουριστικών υποδομών σε Λάρνακα και Αμμόχωστο, (έχει ολοκληρωθεί)
- Πρόγραμμα μείωσης στερεών αστικών απορριμμάτων για παραθαλάσσια ξενοδοχεία και συναφείς τουριστικές υποδομές σε Λεμεσό και Πάφο.
- Πρόγραμμα πρόληψης, χωριστής συλλογής και ανάκτησης αστικών απορριμμάτων για ορεινές περιοχές της Κύπρου.
- Πρόγραμμα εγκατάστασης 50 αυτόνομων μηχανικών κομποστοποιητών σε απομακρυσμένες και ημιαπομακρυσμένες περιοχές.
- Πρόγραμμα δημιουργίας 2 κέντρων επαναχρησιμοποίησης και επισκευής και καταστημάτων δικτύου.
- Πρόγραμμα εγκατάστασης 50 πράσινων περιπτέρων σε απομακρυσμένες και ημιαπομακρυσμένες περιοχές.
- Δημιουργία συντονιστικού φορέα μεταξύ κεντρικής κυβέρνησης και τοπικής αυτοδιοίκησης για τη διαχείριση των απορριμμάτων.
- Πρόγραμμα βελτιώσεων των υφιστάμενων και ανάπτυξης νέων υποδομών επεξεργασίας οργανικών ή/και ανακυκλώσιμων απορριμμάτων.

Βασικοί άξονες του ΣΔΑΑ, είναι η τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες για τη διαχείριση απορριμμάτων, η πλήρης αξιοποίηση της υπάρχουσας ιδιωτικής και

LIFE19 GIE/CY/001166

FOODprint is co-funded by LIFE Programme of European Union

@foodprintcy

Save Food. Waste less.
Τέρμα στη σπατάλη τροφίμων!

κρατικής υποδομής διαχείρισης απορριμμάτων, η διατήρηση της ιεραρχίας διαχείρισης απορριμμάτων, με έμφαση στην πρόληψη και διαλογή των απορριμμάτων και η υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών με το χαμηλότερο κόστος.

Στο πλαίσιο αυτό, έχουν τεθεί ποιοτικοί και ποσοτικοί στόχοι. Οι κύριοι ποσοτικοί στόχοι είναι οι εξής: (α) χωριστές συλλογές για τουλάχιστον χαρτί, μέταλλο, πλαστικό και γυαλί που θα δημιουργηθούν έως το 2015, (β) τουλάχιστον το 55% των αστικών απορριμμάτων κατά βάρος θα ανακυκλωθεί. Αυτό αυξάνεται στο 60% έως το 2030 και στο 65% έως το 2035, (γ) τα βιολογικά απόβλητα να συλλέγονται χωριστά ή να ανακυκλώνονται στην πηγή (π.χ. με κομποστοποίηση) έως το 2023 και να μην αναμειγνύονται με άλλους τύπους απορριμμάτων, (δ) την ποσότητα των αστικών απορριμμάτων απορρίπτονται σε χώρους υγειονομικής ταφής να μειωθεί στο 10% ή λιγότερο της συνολικής ποσότητας αστικών απορριμμάτων που παράγεται έως το 2035, (ε) ελάχιστο ποσοστό συλλογής 45% του ηλεκτρονικού εξοπλισμού που πωλείται θα επιτευχθεί από το 2016 και, ως δεύτερο βήμα από 2019, στόχος συλλογής 65% του πωλούμενου εξοπλισμού ή 85% των παραγόμενων ΑΗΗΕ, (στ) 45% των απορριμμάτων φορητών μπαταριών που θα συλλέγονται έως το 2030, (ζ) Ξεχωριστή συλλογή κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και επικίνδυνων αποβλήτων που παράγονται από νοικοκυριά από 2025, (η) η παραγωγή απορριμμάτων τροφίμων που θα μειωθεί ως συμβολή στον Στόχο Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών για μείωση κατά 50 % της κατά κεφαλήν παγκόσμια σπατάλη τροφίμων σε επίπεδο λιανικής και καταναλωτή, (ι) μείωση όλων των απορριμμάτων συσκευασίας κατά 65% έως το 2025 και 70% έως το 2030 (Πλαστικό: 50% έως το 2025 και 55% έως το 2030, ξύλο: 25% έως το 2025 και 30% έως το 2030, σιδηρούχα μέταλλα: 70% έως το 2025 και 80% έως το 2030, αλουμίνιο: 50% έως το 2025 και 60% έως το 2030, γυαλί: 70% έως το 2025, 203% και 7 και χαρτόνι: 75% έως το 2025 και 85% έως το 2030).

Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Κυπριακής Στατιστικής Υπηρεσίας, η συνολική ποσότητα αστικών στερεών αποβλήτων που παράγονται στην Κύπρο ανήλθε σε 543.000 τόνους το 2020 έναντι 571.000 τόνων το 2019, σημειώνοντας μείωση 4,6%.

Από τους 462,000 τόνους που διαχειρίστηκαν το 2020, το 78,8% κατέληξε σε χωματερές, το 18,3% διαχωρίστηκε για ανακύκλωση, το 1,2% κομποστοποιήθηκε και το 1,7% αποτεφρώθηκε για σκοπούς ανάκτησης ενέργειας.

Για την επίτευξη των στόχων και την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες, είναι η επιτακτική ανάγκη η ενεργός συμμετοχή των τοπικών αρχών, η εισαγωγή σχεδίων και προγραμμάτων για την προώθηση της χωριστής συλλογής, τη μείωση του όγκου και την ανακύκλωση των αστικών απορριμμάτων.

Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης Απορριμμάτων

Σύμφωνα με το άρθρο 29 της Οδηγίας 2008/98 /ΕΚ (που αντιστοιχεί στο άρθρο 36 του Ν.185(Ι)/2011) για τα απόβλητα, τα κράτη μέλη (ΚΜ) καταρτίζουν προγράμματα πρόληψης των αποβλήτων το αργότερο στις 12 Δεκεμβρίου 2013. Στα προγράμματα αυτά, συγκεκριμένες ροές αποβλήτων στοχεύουν στην πρόληψη. Ο κύριος στόχος αυτών των προγραμμάτων είναι η λήψη μέτρων για την αποσύνδεση της οικονομικής ανάπτυξης από τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις που συνδέονται με την παραγωγή αποβλήτων.

FOODprint is co-funded by LIFE Programme of European Union

@foodprintcy

Save Food. Waste less.
Τέρμα στη σπατάλη τροφίμων!

Σε συμμόρφωση με τις παραπάνω υποχρεώσεις, το Τμήμα Περιβάλλοντος του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος έχει εκπονήσει ανεξάρτητο Πρόγραμμα Πρόληψης Απορριμμάτων για την περίοδο 2015 – 2021¹⁵, το οποίο καλύπτει τις απαιτήσεις του άρθρου 29 της Οδηγίας. Το Πρόγραμμα Πρόληψης Αποβλήτων είχε συζητηθεί εκτενώς με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Αυτό το πρόγραμμα, μεταξύ άλλων, (α) καθορίζει ποιοτικούς στόχους που εστιάζονται στην αλλαγή των καταναλωτικών προτύπων που σχετίζονται με την παραγωγή αποβλήτων, στον περιορισμό της παραγωγής ορισμένων ρών αποβλήτων, στην προώθηση της επαναχρησιμοποίησης, στη μείωση των οργανικών αποβλήτων για υγειονομική ταφή και στη μείωση των παραγωγή επικίνδυνων αστικών αποβλήτων, (β) καθορίζει τα μέτρα πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων για ροές οργανικών αποβλήτων.¹⁶

Το νέο Εθνικό Πρόγραμμα Πρόληψης Απορριμμάτων 2022-2028¹⁷ βρίσκεται σε δημόσια διαβούλευση και θα εγκριθεί πριν από το τέλος του έτους 2022. Το Πρόγραμμα περιλαμβάνει μέτρα που προάγουν την ιεραρχία των αποβλήτων και ειδικότερα την πρόληψη, την επαναχρησιμοποίηση και την προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση. Επιπλέον, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στον αντίκτυπο της παραγωγής απορριμμάτων ανά τομέα. Συγκεκριμένα, ενώ τα οικιακά απορρίμματα αποτελούν βασικό μέλημα και τομέα προτεραιότητας, η θέση της Κύπρου ως δημοφιλούς προορισμού διακοπών απαιτεί παρόμοια έμφαση στον τουριστικό τομέα ειδικότερα και στον τομέα των εμπορικών απορριμμάτων συνολικά (επιπτώσεις από ξενοδοχεία, εστιατόρια, εμπορικά κέντρα, εγχώρια μεταποίηση, αλιεία και βιομηχανίες αναψυχής). Ως εκ τούτου, ο τουρισμός, οι κατασκευές, τα τρόφιμα, τα κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα, τα πλαστικά και ο ηλεκτρικός και ηλεκτρονικός εξοπλισμός έχουν προσδιοριστεί ως τομείς προτεραιότητας του Προγράμματος, με στοχευμένα μέτρα μείωσης των απορριμμάτων.

¹⁵ Waste Prevention Programme 2015-2021 , Department of Environment

http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environmentnew.nsf/page20_gr/C

¹⁶ Waste Prevention Programme 2015-2021 , Department of Environment

http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environmentnew.nsf/page20_gr/C

¹⁷ Ανακοινώσεις (no date) ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ - Ανακοινώσεις. Available at:

<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environmentnew.nsf/All/D2997C3728D7FD0022588F0002F3C6F?OpenDocument> (Accessed: December 2022).

LIFE19 GIE/CY/001166

FOODprint is co-funded by LIFE Programme of European Union

@foodprintcy